

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Octava. Exponuntur verba illa: Exclamavit voce magna, & dixit: benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus venstris tui: & vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? & illa alia: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

mittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat; ieiiciebas eas à me, & intrabas pro eis omni voluptate dulcior. Accidit quidem peccatoribus iam iustificatis, quod filijs Iſtael, nam sicut illis, postquam à Pharaonis imperio egressi fuere, Deus pluit in itinere manna de caelo, ita illos, qui à tyrannica Dæmonis seruitute (diuina gratia adiuuante) se subducunt, dulcissimo cœlestis consolationis manna recreat, cum ipsiq; quasi congratulabundus colatur, vt Aretas Cæsareæ Episcopus versans illa verba: *Ad ostium suo, & pulso* his verbis in persona Christi loquens adnotauit: *Violentiam non habet meus aduentus, ostium cordis pulso, & vna cum ijs, qui aperiunt super ipsorum salute lætor; delicias enim, ac conam duco salutem hominum. hæc Aretas, quibus aperit ostendit, quantum peccatori penitenti Christus congaudeat. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

HOMILIA VIII.

Exponuntur verba illa: *Exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui: & vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? & illa alia: Beata, quæ credidisti, quoniam perscientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.*

VILOS quidem lego contra deuotum foemineum sexum, (vt verbis Ecclesiæ Catholicæ loquar) sylum acuentes, variisque conuitiis foeminas lacerautes; quidam dixerunt (id referente Tiraquello in l. l. connubialem.) *Mulierem deriuari à mollitie, vt & nomen ipsum eximiam eius infirmita-*

tem denotaret. Martianus (vt idem Tiraquellus) de foeminarum imprudentia loquens dicebat, propterea Poetas Mineruam finxisse absque matre natam, quia prudentia & scientia, cuius tamquam Dea Minerua colebatur, longe à foeminis aberat. Vnde Bartolus ob defectum prudentiæ in l. i. ff. de legibus docet, foeminas prohibendas esse à legibus condendis, vltimque & consuetudinem earum vim non habere ad legem inducendam. Iuuenalis de earum iracundia inquit:

Vindicta nemo magis gaudet quam foemina. Iuuen. sat. 13.

vnde cum Deus iustitiam suam exercens, Adam puniret poena illa: *In sudore vultus tui reseris pane tuo*; Euam verò: *In dolore paries filios tuos*; Dæmonem dein de quem grauius multare volebat, hac poena inflixit: *Inimicitiam ponam inter te, & mulierem*: cum enim mulier vindictæ sitientissima sit, debitas te faciet lere poenas. Iosephus de bello Iudaico refert, Mariam quandam, hoc nomine indignam, quæ filia erat Elezari, ingruente fame in quodam bello proprii filij carnes comedisse, cuius simile legimus 4. Regum 6. vnde sanctus Ephraim Syrus inquit: *Inter quadrupedia nihil Leone terribilius, aut inter reptilia Dracone crudelius visum, nihil ad malam mulierem*: D. Ambrosius de insatiabili eorum cupiditate in hunc modum loquitur: *Delectantur compedibus mulieres, dummodo auro ligentur, li. de Na-delectant & vulnera, vt aurum auribus inserant, & margarita dependant.* Iulius in vita Marci Antonij de luxuria Faustinae Imperatricis commemorat, aded exarsisse in amorem cuiusdam vilissimi digladiatoris, vt in morbum incideret, morbi verò agnita causa, occisus fuit digladiator; quod cum primum ipsa rescisisset, continuo dixit: *propinate mihi saltem paululum sanguinis eius.* Tiraquellus etiam in l. connubialem, refert, foeminam quandam, nomine Quartilā, impudenter gloriari, quod nunquam se

virginem fuisse meminisset, adeo premaraturam sustinuerat virginitatis iacturam. Pontanus item lib. 2. tumulorum, refert hoc epitaphium in sepulchro foeminae insculptum esse:

Pont. lib. 2. *Ausa dare, & cunctis ausa rogare prior, quod impudentiae genus execrans Deus per Ezechielem dixit: Omnibus meretricibus dantur mercedes, tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, & dona donabas eis, ut intrarent ad te. Sed quod praedicta omnia longe superat, illud certe est, quod Pierius Valerianus refert, foeminae quandam pulchri cuiusdam equi amore fuisse ceptam. De leuitate etiam animi, qua foeminae laborant, Glosa in cap. forus de verbor. signif. haec scripta reliquit:*

e. forus de verb. signif. *Quid lenius fumo? flamen: quid flamine? ventus.*

Cato apud Pluc. A. de viris Illustrib. *Quid ventot mulier: quid muliere, nihil. Vnde Cato Cenforinus (ut auctor est Plutarchus) tam parum foeminis propter nimiam earum animi leuitatem fidebat, ut diceret: Nihil magis in vita paenituisse, quam cordis arcana vxori suae credidisse. Ad idemque facit illud Homeri asserentis, Iouem dixisse Iunoni eius vxoti: noli Iuno putare scituram te omnes sermone meos. facit etiam, quod vbi nostra vulgata Michea 7. legit: Custodi oris tui claustra ab his, qui dormiunt in sinu tuo: Nicolaus de Lyra vertit: a coninge tua custodi te, ne manifestes ei cor tuum. Ad haec eorum consortium, & familiaritatem valde perniciosam esse, satis inquit probari ex eo, quod Adams, dum absque mulieris contubernio in paradiso existit, originalem iustitiam conseruauit, creata vero Eua, & in vxorem ab eo accepta, continuo eius eloquio subaudiens caelestium charismatum, quibus diuinitus donatus erat, miseram fecit iacturam, omnesque posteros suos huius calamitatis legitimos heredes reliquit. Sane Christus Dominus dixit de antiquo humani generis hoste: Ille homicida fuit ab initio. sed non ipse solus, qui complicem habuit Euam,*

Homerm.

Michea 3.

Nicol de Lyr. sup. c. 1. Mich.

Iean. 8.

Salomone dicente: a muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. Refert Baptista Egnatius, Imperatorem Caligulam solitum dicere, pergratum sibi fuisse, ut populus Romanus vnam duntaxat ceruicem haberet, ut sic vno casu ictu illam posset praecidere. hoc crudelitatis genus, quod implere non potuit Caligula in populum Romanum, executioni mandauit Eua in totum genus humanum, nam veneno sui consilij interficij primum parentem Adam, in quo, tanquam capite, totum genus continebatur humanum, consequenter omnes eius filios vno mortifero ictu interfecit, ut praecitata verba clare indicant: Per illam omnes morimur. Quantum etiam Samsoni Dahiae societas, Dauidi Bersabee amicitia, Sisarae Iaelis familiaritas nocuerit, nemo est tam sacrum literarum ignarus, ut haec illum praetereant. Vnde ad hoc detrimentum manifestandum Spiritus sanctus dixit: Melior est iniquitas viri, quam beneficiens mulier: quod perinde est, ac si dixisset, vtilius esse viro ab iniquo hoste multa mala perpeti, quam ab inhonesta foemina demulceri. Item S. Augustinus rem commemorat inauditam, quae non parum mulieris fallaciam, ac falsum amorem detegit. Refert enim quaedam inhonesta foemina amastios suos se redamare simulantes, magicis quibusdam incantationibus in apparentia quaedam iumenta transformasse, quorum humeris grauius multa deferenda imponebant, eosque sub hac belluina imagine sibi iactare fecisse. Vnde merito (id referente Pausania) Megapolis ciues in Arcadia hanc inscriptionem Veneri apposuerunt: Deamachinatrix. Cui consonat illud Terentij: Omnes mihi videntur doctae ad malitiam, quod mutua se opinor ab Euripide, prius illo dicente: Ad bona sunt ineptissima, malorum vero omnium effectrices sapientissima. vnde ipse per eundem Terentium in Andria: Dicunt, sed nobis facile est verba, & componere fraudes: hoc vnum didicisse foemina semper opus, quid plura?

Eccl. 44.
Baptista Egnatius
Eccl. 44.
D. Aug. li. 18. de Civ. d. 18.
Pausania li. 1.
Terent. m.
Eur. in Andr.
Dicitur in lib.

Paul. Hier.
in quodam
epist.
 ra? Valerius (id referente D. Hieronymo) dicebat, fœminam bonam rariorem esse Phœnicæ. & (vt refert Plutarchus) Lacon uxorem ducturus, statura valde puillam duxit, dicens, ex rebus malis paruiorem esse minus malam, quod Hispano sermone dicitur: *del mal el menos*. Ac tandem de quodam antiquo Philosopho ferunt dixisse: omnia mala mundi mulierem supergredi, quia hæc erat malum necessarium. Refert Paulus Manutius in suis Adagiis, celebratum fuisse ab antiquis proverbum illud: *ignis, mare, mulier, tria mala*: ignis omnia consumit, & deuorat, quæ sibi admouetur: mare tumentibus suis fluctibus munitissimas naues, ac triremes absorbet, mulieris tamen malitia maior esse perhibetur; nam si ignis non tangat, nulli nocet; mare, si ei non te appropries, non te submergit; at mulier etiam non tacta, sed visa, sed audita, sed solum cogitata, frequenter lædit, ac mortifero veneno animû inficit. Hæc, & alia persimilia, quæ consulto silentio prætereo, non minor antiquos Philosophos in contemptû fœminæ sexus duxisse, cum eas, quas tulit fœminas foelicissima hæc legis gratiæ ætas, profus ignorauerint: non noverunt Agnetem, Catharinâ, Agatam, Ursulam, Ceciliam, Margaritam, & alias persimiles, cum quibus celebres, non solum legis naturæ, sed neque scriptæ sceminae vlla ratione valent comparari: nec etiam agnouerunt celeberrimas has duas fœminas, Mariâ, & Elisabeth, quibus tanta inerat sanctimoniam cum singulari prudentia coniuncta, vt Deus grauiora Christianæ religionis sacramenta, abditissimaq; arcana, ipsis etiam spiritibus Angelicis non satis perspecta, eis reuelare & credere non dubitaret. Verum, vt antiquos Philosophos fœminæ sexus mordaces detractores confutemus, non opus habemus ad hæc nostratia legis gratiæ calamum admouere, cum tam in lege naturæ, quâ scriptæ, insignes exstiterint fœminæ variis animi ornamentis condecoratæ: vt enim Diodorus Siculus refert, Semira-

mis, Aspasia, & Liuia tam singulari prudentia præditæ agnoscebantur, vt nullum penitus negotium Rex Ninus absque consilio Semiramis, nec Cyrus absque consensu Aspasiæ, nec Augustus Cæsar non consulta Liuia rescicerent. Historia Tripartita tradit, Iustinianum Imperatorem inter imperialia decreta contestatum reliquisse, consilium suæ vxoris in reipub. rebus gerendis maximum sibi emolentum attulisse; quod idem refert de Theodosio Imperatore, qui ingeue ferebatur, consortis suæ consilium in regni regimine perutile sibi extitisse. Arist. deinde in suis Politicis scribit, solitas quondam fuisse fœminas in publicis consistoriis, & comitiis ad ferendam suam sententiam introduci; quam consuetudinem apud Germaniam viguisse, auctor est Cornelius Tacitus, immò Plato testatur, publica officia partim inter fœminas diuidi solitum, sed hæc nihil sunt: audite maiora, & excellentiora D. Hieronymi ore prolata, qui ad Principiam Virginē scribens, his aureis verbis illam alloquitur: *Scio me, Principia, in Christo filia, à plerisque reprehendi, quod interdum scribam ad mulieres, & fragiliorem sexum maribus præferam. Si viri de scripturis quaererent, mulieribus non loquerer: Si Barac ad prælium nolisset Debbora, de uictis hostibus non triumphasset. Ieremias carcere clauditur, & quia periturus Israel virum non receperat prophetam, Olda eius mulier suscitatur. Sacerdotes, & Pharisæi crucifigunt filium Dei; & Maria Magdalena plorat ad crucem, vnguenta parat, quarit in tumulo, hortulanum interrogat, Dominum recognoscit, pergit ad Angelos, reportum nuntiat, illi dubitanti, ista confidit. Rebecca pergit ad interrogandum Deum, & sua responsione condigna audit oracula: Duce gentes in vtero tuo, & duo populi de ventre tuo diuidentur. Maria soror Moysi victorias Domini canit, & Rachel Bethlehem nostram stirpe nominis sui signat in posteras. Ruth, & Esther, & Iudith tantæ gloriæ sunt, vt sacris voluminibus nomina indiderint. Quid dicam de Regina Saba, quæ venit à finibus terre*
audire

Hist. Tripart.

Arist. 1. Pol.

Cornel. Tabl. de mo-rib. Ger. Plac. l. de Rep.

D. Hier. ep. ad Princip. Virg. 10. 2.

audire sapientiam Salomonis, quae testimonio Domini omnes viros condemnatura est Ierusalem? quid memorem Annam, matrem Moyses, mulierem Tecuitem, Annam filiam Phanael, Elisabeth? sequebantur mulieres Saluatore, & ministrabant ei de facultatibus suis. Cum Samaritana loquitur ad putentem. Apollo virum Apostolicum, & in lege doctissimum, Aquila, & Priscilla erudium, & instruant eum de via Domini. si doceri à femina non fuit turpe Apostolo, mihi quare turpe sit post viros docere, & feminas? Hec breuiter perfrinxi, ut nec te peniteret sexus tui, nec viros nomen suum erigeret, in quorum condemnationem feminarum in scripturis sanctis vita laudatur. His, quibus D. Hieronymus singulari eruditione feminas ab iniuriis tibi illatas vindicat, adnectere placet insignem D. Ambrosij laudem in foemineu sexum. hic lib. de Paradiso cap. 10. ingeniose adnotauit, quod licet alioquin Deus singula, quae creabat, vel dicebat esse bona, vel eis benedicebat; cum autem creauit primum hominem, nec dixit esset bonum, nec ei benedixit, quousque creauit Euam, ut constat ex capite 1. Geneseos. rationem autem huius sanctus Doctor putat esse, nondum completam habuisse perfectionem suam, quousque foemina ei aduenit tamquam completum vitilis perfectionis, creata adhuc muliere, quia iam homo suam completam perfectionem nactus fuerat, benedictionem pariter cum illa à Deo suscepit: *Benedixitque illis Deus, & ait: Crescite, & multiplicamini, & replete terram.*

Ceterum, ut vnde non nihil digressi sumus, reuertamur, quae sint stupenda illa arcana, non solum Virgini, sed & cognatae Elisabeth diuinitus reuelata, & à Deo sibi credita, aperiamus. Sacer Euangelista, ea commemorat à verbis illis inchoat: *clamauit voce magna: clamauit certe, quia ut solent homines prodigia videtes, continuo pra admiratione exclamare, ad eundem modum cum Elisabeth inaudita, & insolita in Maria celebrata mysteria contempleretur, pra admirationis*

magnitudiae exclamauit. sed quid exclamauit? mira sane praecordia Virginis, ostendens in hoc Mariae laudes non musticenter, sed vociferanter, ut ad omnium aures deueniant, publice decantandas fore, instar illius foeminae, de qua idem Euangelista refert alta voce Mariana encomia coram omni populo decantasse: *Exurgens mulier quaedam de turba dixit: Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quae susisti, sed quomodo quae so poterat Elisabeth non clamare, & vociferari, quae grauida erat voce illa sonora, hoc est, Ioanne, qui vox erat clamantis in desertum. modo non tam ipsa, quam Ioannes per vocem illam magnam emisit tot varicinia, & prophetias continentem, ut his verbis egregie dixit D. Augustinus: Ioannes ad huc in matris vtero manens. priusquam nascere, cum Maria matris Domini introitum in domum praesentis. per os matris Elisabeth, de nascituro Christo Domino ex ea prophetauit. Licet enim esset lucerna ardens, & luens, testimonio Saluatoris, erat tamen adhuc sub modio, quia illo tempore solum potuit illuminare modium suum, & soli lucere matri. Quis enim indicauit ei Mariam esse matrem Domini, nisi puer in vtero existens? Primum ergo hoc encomium cecinit: *Benedicta tu inter mulieres. vbi impletum intueor illud Ecclesiastici: In multitudine electorum habet laudem, & inter benedictos benediceatur: quemadmodum volucres caeli, quantumuis canori sint (ut adnotauit D. Basilii, Homilia de Paradiso) nocte silente, & ipsi silent; Aurora vero, & sole appropinquante, dulci modulatione Creatoris sui laudes concinunt, iuxta illud: *Benedicite omnes volucres caeli Domino: ita Ioannes, & Elisabeth, qui antea tacentes, & quasi muti erant in diuinis mysteriis, appropinquante tamen ad domum eorum aurora Maria, iustitiae solem secum ferente, velut caelestes, ac spirituales caeli volucres laudes Iesu & Mariae intonare coeperunt: *Benedicta tu in mulieribus, & benedictum fructus ventris tui. Quam autem congruo, & consentaneo laudationis genere****

D. Ambr. lib. de Paradiso.

Gen. 1.

Ibid.

Luc. 1.

Luc. 11.

Math. 3.

D. Aug. 11.

de mirab.

fac. scrip.

de c. 3.

Luc. 11.

Ecl. 14.

Ibid.

Dan. 3.

D. A. 10.

Luc. 11.

gere vfa fuerit beata Elisabeth, ex eo non obliuere colligitur, quod a saluatione Gabrielis vgo illa: *Benedicta tu in mulieribus*, quamuis ea non audierat, diuino tamen afflante spiritu, mutauit, vt sic idem in Angelo, & Elisabetha spiritus proloqui ostenderetur. vnde D. Ambrosius in commentario huius loci dixit: *Eadem voce Maria ab Angelo, & ab Elisabeth, benedicta dicitur, vt Angelus, & hominibus simul veneranda monstraretur, quia scilicet vtrisque benedictionem attulit*: lic enim Virginis laudes magis firmabantur, cum in ore duorum, vel trium stet omne verbum. Et quidem oportuit, vt sicut peccati maledictio a muliere coepit, ita bona diuinae benedictionis a muliere inchoarent, a Maria scilicet, & Elisabeth. Illud deinde obseruatione dignum est, quod Angelus Gabriel, & Elisabeth in hac visitatione, vel ut peritissimi artis musicae sibi inuicem consentientes, dulciter cecinerunt: nam Gabriel coepit in laudem Virginis canere: *Benedicta tu in mulieribus*: Elisabeth autem dulciorem reddens cantus armoniam, eandem vocem repetit: *Benedicta tu in mulieribus*. vnde sicut olim duo Cherubini, ante arcam assidentes, mutuo se aspiciabant, sibi que inuicem respondentes, clamabant: *Sanctus Sanctus*, ita Gabriel, & Elisabeth mysticam arcam Mariae, mutuo in laudem illius sibi respondentes cecinerunt: *Benedicta tu in mulieribus*. In eo tamen laus Elisabeth Gabrielis laudem excessit, quod cum illo dicente: *Benedicta tu in mulieribus*, nondum Virginea Mariani vteret terra Christum germinarar, non sabi onxit Angelus, & benedictus fructus ventris tui; Elisabeth autem congruenter verba illa addidit, vt profiteretur iam Verbum carnis factum esse, veramque hominis naturam induisse. Vnde dicens: *Benedictus fructus*, permultos haereticorum errores profligauit: retudit enim in primis Valentianum hereticam asserentem (vt receniet D. August.) Virginem post partum inuiolatam non permanisse; cum enim potuisset dicere,

vt solet: *Benedictus filius ventris tui* notanter dixit: *Benedictus fructus*: quia sicut ex arbore absque eius laesione, immo cum maiori eius decore, fructus erumpit, sic Christus Dominus instar fructus arboris ex Virgine matre absque vlla virginea clausuri violatione, produit. Refellit etiam eisdem verbis impium Cerdonis, & Marcionis deliramentum, mendacissime effucientium, corpus Christi non fuisse vere humanum, sed apparens, & phantasticum: si enim Christus fructus est vteri virginei, vti que cum omnis fructus consubstantialis sit plantae, oportet Christum consubstantialem esse matri; hoc est, veram naturam hominis, sicut illa induisse, vt vnanimi consensu hoc genere argumenti vtentes in expositione illorum verborum: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet*. omnes ferè Patres, vt Leo Papa, D. Ambrosius, Rupertus, Tertullianus, & alij permulti Catholicam hanc veritatem confirmant. Ac tandem eisdem verbis haeticam aliorum amentiam, qui Christi corpus è caelo fuisse traductum, caelestique materia compactum confinxere, satis superque expugnant; nam si Christus fructus est ventris Mariae necesse est carnem ab illa sumpsisse, ac sanguinem ab ea subministratum materiam corporis eius exstitisse. haec omnia paucis comprehendit his verbis Seuerus in commentario huius loci: *In qua parte emergit Enicis redargutio? dum fructus ventris Christi asseritur. Omnis enim fructus est eiusdem naturae cum planta, vnde & Virginem relinquatur eiusdem fuisse naturae cum secundo Adam qui tollit peccata mundi. sed & qui phantasticam opinionem de carne Christi confingunt, in verbo Dei genitricis partu erubescant. nam ipse fructus e & ipsa substantia procedit arboris. Vbi sunt etiam dicentes, quasi per aqueductum Christum transisse per Virginem; aduertant ex dictis Elisabeth, quam repleuit Spiritus sanctus, Christam fructum ventris. haec ille. Ad haec rectè dixit: *Benedictus fructus*, quia sicut quondam Eua fructum mortiferum viro suo*

D. Iren. lib. 2. cap. 3.

Isa. 11. D. Leo Pap. ser. 4. de nat. D. Amb. lib. de bened. Periar. c. 4. & 2. de Spiritu sancto c. 5. Rup. Abb. in Isa. c. 6. & 1. de V. it. Verbi Dei. c. 2.

Seuer. in com. huius loci.

Luc. 10

Dddd por'e

D. Amb. sup. lac. in com. huius loci.
 Post. 17.
 Luc. 1.
 Luc. 10.
 Luc. 10.
 D. Aug. epist. 140.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

porrexit, quo illum, & nos infecit, ita Maria vitalem fructum mundo intulit, quo vescentes venenum illius anti- que potionis euomere possimus. Vt enim docuit D. Thomas opusculo 3. Eua quasi- uit fructum, in illo tamen non inuenit, quæ desiderabat. Tria namque concupi- uit, primò id quod falsò antiquus serpens pollicitus fuerat ei, & viro suo: *Eritis sicut Dij, scientes bonum, & malum*: cui illa sub- audiens, & de fructu comedens, insipien- tibus iumentis similis facta est, è contra veto Deo valde dissimilis; beata autem Virgo fructum inuenit Christum Domi- num, quo vescentes in eum transforma- mur, & similes ei efficiamur, & confortes diuinæ, & humanæ naturæ illius reddi- mur. Secundo, Eua in fructu suo volupta- tem quasiuit, vidit enim bonum esse ad vescendum, ac gustui suauem, sed non in- uenit nisi dolorem, & confusionem, & nouissima eius amata, quasi ablynthium, sed in Virginis fructu, tamquam in vero manna celesti, omne delectamentum, & omnis saporis suauitas reperitur. Tertio, Eua pulchritudine fructus fuit allecta, sed quid quasi comparabile habet pulchri- tudo fructus Mariani paradisi cum pul- chritudine illius, cum ille comedentes de- turpauerit, & in oculis Dei deformes, ac scædissimos reddiderit, hic veto in via il- lum manducantes intus decoeret, & pul- chros faciat, in patria vero eundem vi- dentes beatificet, & incredibili alacritate afficiat? Vnde colligo, iuxta vulgarem et- iam nostrum loquendi modum, qui quos- dam fructus pro prauis principio, alios in finem eius proficuos destinamus, aptissi- mum Christum Dominum fructum vocari, cum principium sit, & finis nostre salutis, vt ipse testatur dicens: *Ego sum Alpha, & Omega*: hoc est, principium, & finis; principium certè nostre iustificationis, & finis, ac scopus nostre beatitudinis. vnde Ecclesia Catholica docet nos beatam Vir- ginem deprecari, vt nobis ab hac vita de- cedentibus dignetur hunc fructum benedi- ctum manifestare: *Et Iesum benedictum fructum*

ventris sui nobis post hoc exilium ostende. Ob- seruauit non semel (quod huic argumento inferuire posse putauit) (duobus præcipue anni temporibus preciosiores æstimari arborum fructus, hyeme scilicet, in quo quidam illorum tardius maturefcunt, & in vere, in quo intensionis caloris causa, citius erumpunt, & maturitatem confe- quuti, primæui fructus appellantur, ad quod alludere videntur verba illa: *Præco- quos sic desiderauit anima mea*: contem- plor sanè Mariam, & Elisabetham tam- quam ex diuina virtute factas fructiferas arbores, singulos summi pretij fructus produxisse: mirabilis quidem fructus Ioan- nes, quem sterilis arbor Elisabet, iuueni- lis gratis flore, ac fronde excolita, immò & ex infœcunditate secca, mirabiliter pro- tulit: mirabilis etiam idem, quia in capite autumni maturus, hoc est, maturo iudi- cio præditus, foras prodiit, post Palæstini- næ messe iam factam, quia *lex, & Pro- pheta usque ad Iouannem*. Mirabilis deinde, immò admirabilior multò fructus, quem B. Virgo in ipso florido gratiæ Vere, di- uino flante spiritu produxit, filium scilicet Dei, humana carne indutum, qui me- ritò primæui fructus appellari debet, non solum, quia perfectionis excellentia pri- mus, & quia primogenitus est, quatenus Deus æterno patri & quatenus ho- mo Virgini matri suæ, sed etiam quia inter natos mulierum primus est, & secun- dum non habet, qui ex matre virgine pro- cesserit: vnde egegie noster S. Bernardi- nus eodem spiritu, quo D. Ambrosius, & D. Gregorius Nilenus dixit: *Si diligentius uolueris, in ueri, intelliges in omni arbo- rum genere, in ortu fructus florem decidere, & perire; in omnibus quoque, & fere cum his animantibus, fructus plurimum florem virgini- tatis abscondere: non sic erat in natiuitate uitis nostre; beatissima enim Mater illius fructum protulit benedictum, non amisso uirginitatis flore, immò magis per partum mirabilem, & mundissimum est decorata, ubi lex, & copiosius tam Marianæ arboris, quam fructus il- lius*

D. Tho. op. 8.

Gen. 3.

Apor. 22.

In Antiph.
Salus Reg.

Mich. 9.

Matth. 13.

D. Bern. Ser.
ser. de Pas.
D. Ambro. La.
de Spi. S. ca.
D. Greg. Nil.
ora. S. Christij
nat.

lius mira præconia decantauit Andreas Ierosolymitanus Episcopus in hæc præclara verba: *Benedicta tu inter mulieres, quam Zacharias vir diuinissimus, aureum ceu candelabrum, septem vidit lychnis ornatum, nimirum septem illis sancti Spiritus donis clarum, & lucidum. Verè tu benedicta, sensu intellectuque prædita viridi salutis nostræ ligni Paradisi, que ipsum horti Eden colonum, Christum, inquam, Dominum, intra te habes, figuris in te adumbratum, qui ineffabili quadam potentia fluminis instar, viuiparum veterum tuum egressus quatior, velut inuis per Euangelium suum orbis faciem irrigauit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui: Fructus quo comedens Adam protoplastus, euamit veterem illam deoracionem, qua deceptionis escam sumserat. Fructus 3 unde cen ex fonte desuit amarulentæ ligni degustationis quedam condulcoratio, humanâ purgans naturam: qui fontes, fluminum instar, erranti in deserto Israeli è petra elicit, & aquas amaras in Maria dulces reddidit: panem in super pluit nouum alimenti genus. Benedictus fructus 3 qui sterilibus, & amaras aquas per Elisabeth potabiles, & fecundas salis inperione efficit. Benedictus fructus 3 ille, qui ex incorrupto virginali ueri iurculo, veluti perfectus mirabiliter maturescens borus euasus est. Benedictus fructus 3 ex quo fontes scaturiunt aqua in vitam salientis æternam. Fructus, ex quo vitalis ille panis, corpus inquam dominicum producitur, & immortalitatis calix salutaris potio exhibetur. Benedictus fructus 3 que sanctum omnis lingua celebrat cælestium, terrestrium & infernorum hæc tenus Andreas Episcopus Ierosolymitanus.*

Secundum encomium, quod Elisabeth in Virginis honorem protulit, verba sequentia continent. *Vnde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce Mariâ predicat Dei Genitricem esse, & quam pauperissimam agnoscit, reginam cœli, & terræ, utpote Regis Regum matrem, non diffitetur; non enim inter eos apud illam connumeranda veniebat beata Virgo, qui ob paupertatis pondera depressi diuitiarum pennis deficientibus ad dignita-*

tū cacumina euolare non possunt. Equidè sapientibus non parum egestas obesse solet, ad dignitatis fastigia conscendendas vnde acurè satis Alciatus in Emblemate, cuius inscriptio est. *Paupertatem summis ingenis obesse: depinxit puerum manu vna alas, altera vero grauem lapidem tenentem, subditque hæc egregia carmina:*

Dextra tenet lapidem, manus altera suffinet alas;

Vt me pluma leuat, sic graue merjit onus. Ingenio poterâ superas volare per auras, Ne nisi paupertas inuida deprimeret.

At certè B. Virgini non solum non obfuit paupertas ad nanciscendam Dei Matris dignitatem, quin potius mirum in modum profuit: nam cum Christus Dominus altissimæ paupertatis sectator futurus esset, vt verba illius satis indicant:

Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidus, Marth. 2.

filii autem hominis non habet, vbi caput suum reclinat? matrem sibi ab æterno elegit, non opulentam, sed pauperulam, & indigentem. Cum autem Elisabeth Mariam agnouisset dignam Dei matrè, consequenter eius visitatione indignam se esse fatetur, dicens: vnde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Simile humilitatis argumentum præbuit Ruth, quæ vt habetur cap. 2. Adorans super terram dixit ad eum (scilicet nobilem virum Booz) Vnde mihi hoc, ut inuenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem? simile etiam aliud exhibuit Arcuaa Iobusæus, cum David Regem cū seruis suis, iuxta Prophetæ mandatum venientem animaduertit, adorauit illum prono vultu in terram, dicens: Quid cause

est, ut veniat Dominus meus Rex ad seruum suum? ad eundem modum animaduertens Elisabeth Reginam Mariam dignatam fuisse illam visitare, cum alioquin vera Dei Genitrix esset, admirabunda clamauit: Vnde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? quasi diceret: certè cum ego sim Præcursoris, Maria Saluatoris; ego mater militis, Maria ducis; ego mater serui, Maria Domini; ego ma-

ter serui, Maria Domini; ego ma-

Alcia in emblem.

Marth. 2.

Ruth. 2.

2. Reg. 24.

Luce. 1.

Dddd 2 ter

Anle. Ierof. Epi. serm. de Alciac.

Zacher. 4.

Gen. 2.

Eccl. 15.

4. Reg. 2.

Luce. 1.

per lucernæ, Maria lucis cælestis; ego mater luciferi, Maria ipsius solis; ego mater paranimphi, Maria ipsius sponsi; ego mater vocis, Maria conceptus, & Verbi diuini, non possum non mirari, quod Domina humilem ancillam visitet, & ad domum meam diuertat hoc sanè non ob merita mea, sed ob diuinam largitatem, & munificentiam mihi accidit. Vnde D. Ambrosius hom. de visitatione hæc verba exponens, inquit: *Non quasi ignoras dixit, scit enim esse sancti Spiritus gratiam, & operationem, ut mater Domini matrem prophetæ ad profectum sui pignoris saluet, sed quasi non humani hoc meriti, sed diuinæ gratie munus esse cognoscat, ita dicit: Vnde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? In quæ etiam verba ingeniosè Origen. dixit: Conuenit autem hoc dicens cum filio, nam, & Ioannes indignum se sentiebat aduentu Christi ad ipsum, diuina autem promissio duxerat Mariam ad Elisabeth, ut Ioannis testimonium ab utero perueniret ad Dominum, tunc enim Ioannem Dominus in prophetam constituit. Pendente hic Elisabeth humilitatem, quæ, quâto maioribus fauoribus lesus, & Maria illâ visitâtes profectur, tantò magis ipsa se humiliat, ac demittit: non sic nõ sic filij huius seculi, sed sicut olim Amâ, qui quânto magis à Rege Assuero honorabatur, & exaltabatur, magis ipse intumescerebat, & alios despectui habebat, ita ipsi, quânto magis bonis temporalibus sublimantur, tantò magis superbiunt, & alios despicientes eriguntur, de quorum singulis Iob dixit: *Vir vanus in superbiam erigitur.* Tandem obserua cum D. Gregorio in Moralibus lib. 8. cap. 35. eamdem Virginem matrem esse Domini, & eandem simul ancillam eiusdem, eo nimirum modo, quo & idem Christus auctor est operis, & opus auctoris, idè templû & idè factor templi, idè ipse, qui fecit, & idem, qui factus est: si enim Christum in ratione diuinæ naturæ contèplemur, ipsius ancilla Virgo est, ipsius & creatura; si autem humanitatem assumptam spectemus, illa Domini mater est.*

Tertium encomiû, quo Elisabeth Deiparam laudauit, illud singulare fuit, quòd vox eius instrumentum fuerit diuinæ virtutis ad sanctificandum Ioannem, & ad donum prophetiæ per illam in se conferendum: id apertè indicant subsequentiæ verba: *Et facta est vox saluationis tue in auribus meis, exultauit infans in gaudio.* Luc. 1.

Virtus certè Christi Domini per vocem Mariæ ad Ioannem delata non solum illû, etiâ patrem eius cælestibus charismatibus repleuit, cum hoc tamen discrimine, ut dixit D. Ambrosius quod vocem prior Elisabeth audiuit, sed Ioannes prior gratiam sensit, exultauit infans, & repleta est mater non prius mater repleta quàm filius, sed cum filius esset repletus Spiritu sancto, repleuit & matrem. Mirabilis sanè fuit procellus iste; quis enim non miraretur, radium solis cristallinam phialam ingredientem, prius quod intus est, reflectentem, per reflectionem lucis rei intus illuminatæ ipsam illustrari, & illuminari? hoc igitur mirabile cernere est in Elisabetha, radius enim diuinæ lucis per vocem Mariæ à Christo missus viscera matris penetrans prolem intus lateantem absque perfusa prius luce aliqua in illam, prius prolem intus latentem illuminauit, deinde verò quasi per quandam reflexionem lux in Ioanne recepta ad matrem illuminandam peruenit: id apertè sibi voluit nuper citata verba D. Ambrosij: *Vocem prior Elisabeth audiuit, sed Ioannes prior gratiam sensit.* D. Ambrosius in Luc. 1.

Quartum tandem Elisabeth encomiû Marianæ fidei commendationem continet: *beata, quæ credidisti, qua Virginem ab impiissimis hæreticis illam in fide vacillasse, dum dixit: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* asserentibus, apertissime vindicat. Nam si Elisabeth ait Mariam tunc credidisse, ergo merentur ipsi asserentes non credidisse, aut dubiam extitisse; dubia enim fides non erat digna illa celebri commendatione, *beata quæ credidisti:* nec etiam vacillans credulitas premium merebatur non solum in futuro, sed.

D. Amb. sup. Luc. hom. c. 1. v. 18.

Luc. 1. Orig. sup. Lu.

Isa. 7.

Iob. 11. D. Gregor. in mor. l. 18. c. 35.

sed nec in præfenti sæculo: at Elisabeth pollicetur Virgini, quod fides, quam Angelicæ annunciationi adhibuit, illud præmium nancisceretur, omnia sibi reuelata arcana in ea fore implenda: *quoniam perficietur in te ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Octo quidem stupenda mysteria nunciata fuerunt ei ab Angelo, quorum tamen vnum dumtaxat fuerat impletum, nimirum: *ecce concipies in utero*, quia tunc iam filium Dei utero suo conceperat; septem verò impleri desiderabantur, dixerat enim Gabriel: *paries filium*, quod in natiuitate erat adimplendum; dixerat: *vocabis nomen eius Iesum*, quod in circumcissionē differebatur; dixerat: *hic erit magnus*: quod sine dubio impletum fuit, Hebræis dicentibus: *Propheta magnus surrexit in nobis*; dixerat: *filium Aijisim vocabitur*, quod ad impletum vidimus, Petrus dicente: *Tu es Christus filius Dei viui*. & Centurione exclamante in obitu Christi: *Verè filius Dei erat iste*, dixerat: *Dabit illi Dominus sedem David patris eius*, quod post Christi resurrectionem adimpletum nouimus, ipso tunc dicente: *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*, dixerat: *Et regnabit in domo Iacob in æternum*: quod in Christi Ascensione manifestum impletum fuisse, Christo ad dexteram Patris sedente, vt Catholica tradit fides Symboli Niceni: *feder ad dexteram Patris*, ac tandem dixerat: *Et regnabit eius non erit finis*. quod etiam iam impleti cœpit ipso cum patre in cœlo regnante; vt se vidisse testatus est D. Stephanus, cum dixit: *video cœlos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei*. Tandem Mariæ fides non solum fidem illam Zachariæ ambigentis: *vide hoc sciam?* non solum fidem Moysis, Aarons sacerdotis, & Gedeonis fortissimi Principis, qui de diuinis promissis dubitarunt, longè superauit, cum excellentissima quæque sibi munera promissa, implenda numquam hæsitavit, sed & numquam satis laudatam Abraham fidem longè interca; edine excessit credidit ille sterilem anum paritutam, hæc verò Virginem salua integritate matrem esse

futurem; credidit ille, ex se viro iam senescentem esse concipiendam hæc vero filium ex se concipiendam sine vilo viro; credidit diuino oraculo se geniturum purum hominem, hæc Deum, & hominem hæc Deum, & hominem in lucem edituram; credidit ille habiturum filium, sed communi, & vltimo naturæ ordine propagandum, hæc præter omnem naturæ vsum, Spiritu sancto cooperante, diuinam humanamque prolem esse concepturam; ac tandem credidit Abraham, Deum etiã posse mortuum filium suscitare, vt dixit D. Paulus, hæc verò Dei, & nasci, & mori posse, vt omnes in eo promissiones legis perficeretur. Ecce quàm merito Elisabeth Mariæ dixit: *Beata quæ credidisti*. Quam tamen impiissimus hæreticus Brentius sub prætextu laudandi Virginis fidem, hæresis suæ mortiferum virus, bonorum operum necessitatem excludentis, impudenter euomit, dicens: *Mariæ beatitudo per eandem rem per quam Abraham conigit, videlicet, quia credidit, & per fidem beata est, & nõ per vlla opera, quis ergo denegat fidei deberi omnia?* idcirco silentio non præteribo, f. illum hunc interpretem, & alios eiusdem farinae, ignorare, vel dissimulare scripturæ morem, quæ dum vnum dicit, aliud non excludit, fidem laudat, sed ita vt penitentia, charitatis, sacramentis, & aliis pietatis operibus vim suam, & laudem relinquat, quare, qui illud solum vrgent: *iustus ex fide viuit*: meminisse oportebit eos, scriptum esse: *Iustus in iustitia sua, quam operatus est, viuet. Et illud: Qui facit iustitiam, iustus est, sicut & ille iustus, & beatus in facto suo erit, id est per factum suum.* Et illud: *fides sine operibus mortua est.* dicitur autem *beatus credens*, quia fides inchoat iustitiã, & radix est, & basis futuræ beatitudinis nostræ; & Abraham non tantum fide, sed etiam operibus (Iacobo id attestante) iustitiæ suæ incrementa accepit, & vitam æternam promeruit, quam nobis donare dignetur Iesus filius Mariæ, qui cum patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Dddd 3 HO.

Ibid.

Brent. apud Salm tom. 3. tract. 10. ref.

Gal. 3.

Ezech. 18.

Iacob. 1.

Iacob. 2.

Ibid.